

Synopsis van de Bijbel: Filémon

door: J.N. Darby

Filémon

De zeer mooie en belangwekkende brief aan Filémon vereist niet veel bespreking. Deze brief geeft uitdrukking aan de liefde, die door de Geest in de gemeente van God werkzaam is, in al de omstandigheden van het persoonlijke leven. Het doel van de brief was bij Filémon zelf gevoelens wakker te maken, die door bepaalde gebeurtenissen wel eens konden zijn uitgeblust in zijn hart. Daardoor is deze brief eerder geschikt om die gevoelens bij de lezer wakker te roepen, dan dat hij om een verklaring vraagt.

We krijgen hier een mooie schildering van de manier waarop de teerheid en de kracht van Gods liefde, die in het hart werkzaam is, zich met alle omstandigheden bezighoudt die deze liefde pijn zouden kunnen doen, of die juist aanleiding zouden kunnen vormen om die liefde te doen groeien en haar te manifesteren. In dit opzicht is de brief even belangwekkend als mooi. Want de ontvouwing van zulke tere en fijngevoelige overwegingen, te midden van het uitgestrekte werk van de apostel en van al de grote waarheden die de grondslag vormen van de betrekkingen tussen alle schepselen en God in Christus, kenmerkt op heel bijzondere wijze het christendom en laat de goddelijke aard ervan zien. Immers, Hij die de diepzinnigste waarheden openbaart en ze elk hun eigen plaats toekent in het geheel van Gods gedachten, doet dit als Degene die spreekt over bekende dingen, die Zijn eigen gedachten meedeelt. Daar Hij de Geest van de God van liefde is, kan Hij ook het hart vervullen met gedachten die alleen de liefde kan ingeven. Hij doet dit met een waardigheid, die duidelijk maakt wat de bron van zulke overwegingen is en de fijngevoeligheid waarmee dit gebeurt, bewijst dat Hij volkomen vrij is om *overal* aandacht aan te schenken, welke hoge vlucht Zijn gedachten ook nemen.

Wanneer de menselijke geest zich bezighoudt met verheven onderwerpen, voelt hij het gewicht ervan en gaat gebukt onder de last; de geest wordt er helemaal door in beslag genomen. De mens moet zich van andere dingen en gedachten losmaken, om de aandacht op één punt te kunnen richten. God openbaart Zijn eigen gedachten; en hoe uitgestrekt deze voor de menselijke geest ook mogen zijn, er is een heldere stroom van gedachten en een onderling verband dat voor Gods gedachten vanzelfsprekend is, als Hij ze meedeelt aan de werktuigen die Hij heeft uitgekozen.

De personen die Hij gebruikt, zijn vrij om lief te hebben, want Degene die hen inspireert is een God van liefde. Het is een wezenlijk onderdeel van hun taak om Hem zó voor te stellen, nog meer zelfs dan over diepe waarheden te spreken. Wanneer die goddelijke liefde hen beweegt, komt aan het licht wat het karakter is van hun Zender. Er is een volmaakte fijngevoeligheid voor anderen en de tederste aandacht voor de dingen die hen bezighouden. De God, die de bron van liefde is, toont op die manier dat Hij hen zendt.

Bovendien ontplooit deze liefde zich in de relaties die de Heilige Geest Zelf gelegd heeft tussen de leden van het lichaam van Christus. De christelijke gevoelens ontspringen uit een goddelijke bron, ze worden altijd hierdoor gevoed en worden zichtbaar en merkbaar in de zorg voor een medemens. De liefde wordt openbaar, het tegengestelde van zelfzucht, en zo wordt op deze gevoelens het stempel van hun oorsprong gedrukt. Onbaatzuchtige liefde kan denken en denkt ook aan alles wat voor anderen van belang is; ze begrijpt wat hun hart bezighoudt.

Onésimus, een weggelopen slaaf, was tot bekering gekomen door middel van de dienst van Paulus in zijn gevangenschap. Filémon, een rijk man, of tenminste iemand die welgesteld was, ontving de gemeente in zijn huis; zijn vrouw was ook bekeerd. Naar de hem gegeven maat was hij werkzaam in het werk van de Heer. Archippus was ook een dienstknecht van de Heer, die in de gemeente werkzaam was, misschien een evangelist. In elk geval nam hij deel aan de strijd van het evangelie (vs. 2), en was zodoende verbonden met Filémon en de gemeente.

Als Paulus Onésimus terugstuurt, richt hij zich tot *de hele gemeente*. Dit is de reden dat we hier "genade en vrede" hebben als zegenwens, zonder de toevoeging "barmhartigheid" zoals gebruikelijk is wanneer de apostel zich tot *afzonderlijke* personen richt. Hij doet een beroep op Filémon ten behoeve van Onésimus, maar de hele gemeente moet belangstelling tonen voor deze geliefde slaaf, die een kind van God was geworden. Hun christenharten zouden een steun en waarborg vormen voor het gedrag van Filémon; al verwachtte de apostel van Filémon zelf als dienstknecht van God, vergeving en vriendelijkheid voor Onésimus.

Zoals zijn gewoonte was, erkende Paulus al het goede dat in Filémon was. Hij gebruikte dit als een motief voor Filémon zelf, opdat deze de gevoelens van genade de vrije loop zou geven, want de terugkeer van Onésimus kon op de een of andere manier het vlees van Filémon prikkelen, en de satan zou kunnen proberen zijn ongenoegen opnieuw aan te wakkeren. De apostel verlangde een gunst voor Onésimus, maar hij wilde dat het initiatief van Filémon zelf zou uitgaan.

In dat geval zou de vrijlating van zijn vroegere slaaf, of zelfs het feit dat hij hem vriendelijk ontving als een broeder, een heel andere betekenis krijgen dan wanneer hij dit deed omdat de apostel het hem *bevolen* had. Het werd op die manier een kwestie van christelijke wellevendheid en van de banden die de liefde legt. Paulus nam ten volle in aanmerking dat hij het *recht* had om te bevelen, maar hij noemde het alleen om dit recht prijs te geven en zijn verzoek nog meer kracht bij te zetten. Tegelijkertijd sprak hij ook over Filémons gemeenschap in het geloof met de hele gemeente van God, en met de apostel zelf – dat wil zeggen de manier waarop zijn geloof hem in al het werk van christelijke liefde verbond met de gemeente van God en met degenen die God daarin als arbeiders had aangesteld, en met de Heer Zelf. Deze gemeenschap in het geloof had zich in Filémon al getoond op een voor hem eervolle wijze. En nu wijst de apostel erop dat deze gemeenschap zich vrij en krachtig zal ontplooiën, als hij al de rechten erkent die de apostel op hem heeft.

Het is zo mooi om te zien, hoe de liefde die Paulus heeft voor Onésimus (die blijkt uit de bezorgdheid en het verlangen, waarmee hij iedere beweegreden aanvoert die Filémon gunstig zou kunnen stemmen), samengaat met het christelijk gevoelen waardoor Paulus volkomen vertrouwdde op de vriendelijkheid en liefde van deze trouwe en uitnemende broeder. Het was begrijpelijk dat de terugkeer van zijn weggelopen slaaf het natuurlijke hart van Filémon kon prikkelen. De apostel wilde met zijn brief pleiten ten behoeve van zijn geliefd kind in het geloof, dat geboren was tijdens zijn gevangenschap. God was tussenbeide gekomen met het werk van Zijn genade en had een geheel nieuwe relatie tot Onésimus bewerkt, en dit moest wel invloed uitoefenen op het hart van Filémon. De apostel smeekte hem zijn vroegere slaaf te ontvangen als een broeder, maar het is duidelijk dat de apostel verwachtte dat Onésimus vrijgelaten zou worden, al wilde hij dat die vrijlating een spontane daad zou zijn van de verongelijkte meester (vs. 12-14). Hoe dan ook, hij wilde alles op zich nemen voor zijn geliefd kind (vs. 18-19).

Door genade was Onésimus nu nuttiger voor Filémon, en ook voor Paulus, dan vroeger – toen het vlees hem tot een ontrouwe en waardeloze knecht had gemaakt. Hierin moest hij zich verblijden (vs. 11). Paulus zinspeelt hier op de naam "Onésimus", die "nuttig" betekent. Tenslotte herinnerde hij Filémon eraan dat hij aan Paulus zijn eigen behoudenis te danken had, en dus zijn leven als christen.

Op dit ogenblik was Paulus te Rome als gevangene. God had Onésimus daarheen gebracht (waar allen naartoe vluchtten), om hem tot het heil te leiden en tot de kennis van de Heer. Wij zouden later daardoor onderwezen worden, en Onésimus zou een nieuwe plaats krijgen in de christengemeente¹. Dit gebeurde blijkbaar tegen het eind van de gevangenschap van de apostel. Hij hoopte tenminste dat hij spoedig zou worden vrijgelaten en hij vroeg Filémon hem ook huisvesting te bereiden (vs. 22).

Bijna al de namen uit vers 23 en 24 vinden wij ook in de brief aan de Kolossenzen. Daar spreekt de apostel over "*Onésimus, die één van de uwen is*" (Kol. 4:9); dus als dit dezelfde is, kwam hij uit Kolosse. Dit lijkt waarschijnlijk, omdat we daar ook Archippus vinden, die wordt aangespoord de bediening die hij in de Heer ontvangen had ook te vervullen. Als het zo is, is het feit dat de apostel zo over Onésimus spreekt een extra bewijs van zijn liefdevolle zorg voor deze pasbekeerde. Hij legt hem zodoende aan het hart van de hele gemeente en zendt zijn brief door middel van hem en Tychicus (Kol. 4:7-9). In de brief aan de Efeziërs vinden wij geen groeten; maar dezelfde Tychicus was ook de drager van die brief. In de adressering van de brief aan de Kolossenzen wordt *Timotheüs* samen met Paulus genoemd; zo ook in deze brief aan Filémon. Dit was niet het geval in de brief aan de Efeziërs; maar in de brief aan de Filippenzen, naar wie hij Timotheüs spoedig hoopte te zenden, vinden wij hun beide namen weer terug in de aanhef. Ik trek geen conclusies uit deze laatste bijzonderheden, maar ze geven stof voor nader onderzoek. Elk van deze vier brieven werd geschreven gedurende de gevangenschap van de apostel te Rome, en toen hij verwachtte uit die gevangenschap ontslagen te zullen worden.

Ten slotte, wat wij vooral moeten opmerken in de brief aan Filémon, is de liefde die heerst en vrucht draagt in het hart van deze gemeente, die aan alle zijden beschermd werd door een ongeëvenaarde ontvouwing van de christelijke leer. De liefde die de leden van Christus samenbond, verspreidde de reuk van de genade in al de verhoudingen waarin de gelovigen tot elkaar stonden. De liefde die zich op een volkomen gepaste manier bezighoudt met alle bijzonderheden van het leven, die ieder recht erkent dat bestaan kan onder de mensen en ook alles wat een mensenhart kan voelen.

¹ Uit de manier waarop de apostel spreekt, meen ik te mogen afleiden dat hij zelfs meende dat Onésimus een werktuig van God zou zijn in de gemeente, nuttig in de dienst van de Heer. Hij had hem bij zich willen houden, opdat Onésimus hem zelf zou dienen in de banden van het evangelie. Maar hij respecteerde de betrekking van Onésimus tot Filémon. Het was ook veel beter voor Onésimus dat hij zich onderwierp, waar hij verkeerde dingen had gedaan; en als hij dan vrij zou worden gelaten, dat hij die vrijlating te danken zou hebben aan de liefde van Filémon.

Oude Sporen 2009

